

Zuidrand te Delfland

Inventarisatie beschermde vissen 2010

V. Nederpel

2010

Opdrachtgever
KNNV afdeling Delfland

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

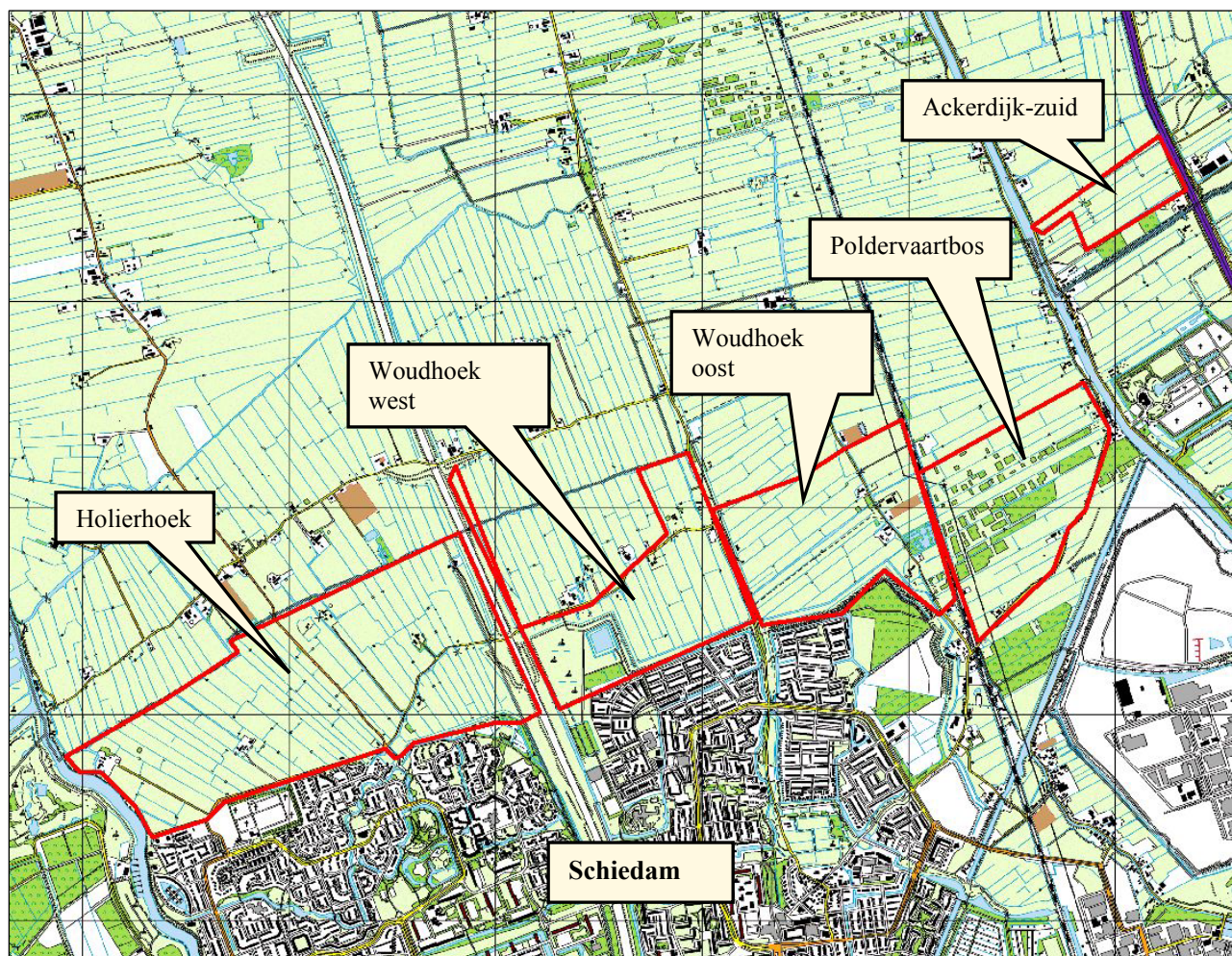
Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Methode	4
3	Resultaten	5
3.1	Holierhoek.....	5
3.2	Woudhoek west.....	5
3.3	Woudhoek oost	5
3.4	Poldervaartbos.....	6
3.5	Ackerdijk zuid	6
3.6	Samenvatting resultaten	7
4	Conclusie Zuidrand	8
5	Literatuur	9
Bijlage 1.	Holierhoek; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen	10
Bijlage 2.	Woudhoek west; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen	11
Bijlage 3.	Woudhoek oost; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen	12
Bijlage 4.	Poldervaartbos; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen	13
Bijlage 5.	Ackerdijk zuid; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen	14

1 Inleiding

Het KNNV afdeling Delfland heeft Van der Goes en Groot opdracht verleend een inventarisatie van beschermde vissen uit te voeren in het gebied Zuidrand. Dit gebied ligt ten noorden van Schiedam en is onderverdeeld in vijf deelgebieden. Het betreft de gebieden Holierhoek, Woudhoek west, Woudhoek oost, Poldervaartbos en Ackerdijk-zuid. In Figuur 1 is de ligging van de Zuidrand en de verschillende deelgebieden weergegeven.

De soorten waarop het onderzoek primair was gericht zijn Kleine modderkruiper en Bittervoorn. Ook is gekeken naar de mogelijkheden voor Grote modderkruiper en Rivierdonderpad.

Figuur 1. Ligging van het onderzoeksgebied Zuidrand en de verschillende deelgebieden.

2 Methode

Het doel van de visseninventarisatie was inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten.

Aan de hand van geografische ligging en het verspreidingsbeeld van de te onderzoeken soorten is een inschatting gemaakt van de mogelijk aanwezige soorten.

Vervolgens is in het veld een inschatting gemaakt of in de watergangen in het gebied de benodigde levensomstandigheden van de te onderzoeken soorten aanwezig waren.

Op geschikte plaatsen is steekproefsgewijs een steeknetinventarisatie uitgevoerd op 21, 22 en 23 september 2010. Er zijn steekproeven uitgevoerd op locaties en in biotopen waar zich de hoogste trefkans voor de meeste soorten voordoet. Een gevolg hiervan kan zijn dat bepaalde soorten onderbelicht worden. Alle waarnemingen zijn op veldkaarten ingetekend. Daarbij is de classificatie uit Tabel 1 aangehouden.

Tabel 1.

Abundantieclassen voor faunakartering.

Abundantieklasse	Aantal exemplaren
1	1
2	2-5
3	6-10
4	11-20
5	>20

Met een schepnet kunnen vooral de kleinere en bodembewonende soorten goed worden bemonsterd. Al staande in het water kan men plaatsen onder de oevervegetatie en holle oevers bereiken. Veel vissoorten houden zich op dergelijke plaatsen op. Doordat deze inventarisatie in de nazomer wordt uitgevoerd worden

er veel eenzomerige exemplaren van de wat grotere en vrijzwemmende soorten gevangen.

Naast het steeknet is de methode ‘elektrisch vissen’ gebruikt. Hierbij wordt al staande in het water een elektrisch spanningsveld gecreëerd met behulp van een installatie die op het lichaam gedragen wordt. Door het spanningsveld worden vissen verdoofd en onbewust gestimuleerd om naar het speciaal hiervoor ingerichte vangnet te zwemmen. Met deze methode laten juist de snellere, grotere en vrij zwemmende exemplaren zich makkelijker vangen.

Naast deze methoden werden eventuele zichtwaarnemingen uiteraard meegenomen. De determinatie vond plaats in het veld.

Tijdens het onderzoek werden veel watergangen geschoond (ontdaan van oever- en watervegetatie). Hierdoor waren veel wateren vrijwel vegetatieloos en troebel, wat als gevolg heeft dat sommige soorten moeilijk zijn aan te treffen. Tevens was bij het inschatten van de situatie langs de slotoevers door het schonen vaak een verstoord beeld ontstaan.

Figuur 2. De Bittervoorn is één van de soorten waarnaar gezocht is in het onderzoeksgebied.

3 Resultaten

3.1 Holierhoek

Ligging en gebiedsomschrijving

Het gebied Holierhoek is gelegen ten noorden van de Schiedamse wijk Holy-Noord.

In het gebied is veel agrarische activiteit, afgewisseld met een kleinschalig recreatie(bos)gebied. Veel van de agrarische percelen zijn in gebruik als grasland. Tussen de graslanden zijn zowel smalle als bredere, veelal ondiepe, poldersloten aanwezig. Lokaal zijn de oevers steil en ingetrapt door vee. Langs de sloten groeien oeverplanten als Grote egelskop, Riet, Liesgras, Heen, lisdodden en Watermunt aanwezig. Lokaal is een uitbundige oevervegetatie aanwezig. In het water groeien planten als Kikkerbeet, diverse kroossoorten, sterrenkroos, flap en Grof hoornblad.

Verwachte beschermde vissoorten

In deelgebied Holierhoek worden op basis van de aangetroffen biotopen Kleine modderkruiper en Bittervoorn verwacht. Gunstige omstandigheden voor Bittervoorn zijn in de bredere, wat diepere wateren aanwezig.

Aangetroffen beschermde soorten

De Kleine modderkruiper is op diverse plaatsen en in diverse biotopen aangetroffen. De Bittervoorn is aangetroffen in enkele sloten.

Overige waarnemingen

In het gebied zijn ook enkele algemene vissoorten aangetroffen. Het gaat om Zeelt, Snoek, Blankvoorn, Tiendoornige stekelbaars en Vetje. Het Vetje staat vermeld op de Rode Lijst in de categorie "Kwetsbaar". In Holierhoek zijn tevens een aantal amfibieënsoorten aangetroffen, namelijk Bastaardkikker, Kleine watersalamander en jonge groene kikkers.

Conclusie Holierhoek

In het gebied Holierhoek zijn gunstige omstandigheden voor de beschermde soorten Kleine modderkruiper en Bittervoorn aanwezig. De aanwezigheid van deze soorten is steekproefsgewijs aangetoond in dit gebied. In Bijlage 1 worden de sloten waar Kleine modderkruiper en Bittervoorn werden verwacht en de locaties waar ze daadwerkelijk zijn aangetroffen weergegeven.

Naast de aangetroffen beschermde vissen zijn Bastaardkikker en Kleine watersalamander aangetroffen. Dit zijn algemene beschermde soorten (tabel 1-soorten).

3.2 Woudhoek west

Ligging en gebiedsomschrijving

Het westelijk deel van het gebied Woudhoek is gelegen ten noordwesten van de Schiedamse wijk Woudhoek.

Het gebied bestaat uit intensief beheerde graslandpercelen. Hier en daar zijn ruigere percelen aanwezig. Er loopt een wandelroute door het gebied. Tussen de graslandpercelen liggen zowel smalle als bredere, ondiepe poldersloten. Lokaal zijn de oevers steil en ingetrapt door vee. Langs de sloten in het gebied groeien oeverplanten als Grote egelskop, Riet, Kattenstaart, zeggen, lisdodden en Watermunt. Lokaal is een uitbundige oevervegetatie aanwezig. In het water groeien planten als Kikkerbeet, kroossoorten en flap.

Verwachte beschermde vissoorten

In deelgebied Woudhoek west worden op basis van de aangetroffen biotopen Kleine modderkruiper en Bittervoorn verwacht. Gunstige omstandigheden voor Bittervoorn zijn in de bredere, wat diepere wateren aanwezig.

Aangetroffen beschermde soorten

De Kleine modderkruiper is op diverse plaatsen en in diverse biotopen aangetroffen. Ook de Bittervoorn is aangetroffen in enkele sloten. Beide soorten zijn lokaal in grote aantallen aangetroffen.

Overige waarnemingen

In het gebied zijn ook enkele algemene vissoorten aangetroffen. Het gaat om Giebel, Zeelt, Snoek, Baars en Vetje. Het Vetje staat vermeld op de Rode Lijst in de categorie "Kwetsbaar".

In Woudhoek west zijn de Bastaardkikker en vele jonge groene kikkers aangetroffen.

Langs enkele oevers in het gebied is de beschermde Zwanenbloem aangetroffen.

Conclusie Woudhoek west

In het westelijk deel van het gebied Woudhoek zijn gunstige leefomstandigheden voor de beschermde soorten Kleine modderkruiper en Bittervoorn aanwezig. De aanwezigheid van deze soorten is steekproefsgewijs aangetoond in dit gebied. In Bijlage 2 worden de sloten waar Kleine modderkruiper en Bittervoorn werden verwacht en de locaties waar ze daadwerkelijk zijn aangetroffen weergegeven.

Naast de aangetroffen beschermde vissen zijn Zwanenbloem en Bastaardkikker aangetroffen. Dit zijn algemene beschermde soorten (tabel 1-soorten).

3.3 Woudhoek oost

Ligging en gebiedsomschrijving

Het oostelijk deel van het gebied Woudhoek is gelegen ten noorden van de Schiedamse wijk Spaland.

Het gebied is voornamelijk in gebruik als grasland. Tussen de graslandpercelen ligt een enkel wandelpad

en fietspad. Noordelijk in het centrale deel van het gebied zijn enkele percelen heringericht als moeras.

Tussen de percelen liggen smalle tot brede, ondiepe poldersloten. Lokaal zijn de oevers steil en ingetrapt door vee. Langs de sloten in het gebied groeien oeverplanten als Grote egelskop, Zwart tandzaad, zeggen, lisdodden, Grote waterweegbree en Watermunt. Lokaal is een uitbundige oevervegetatie aanwezig. In het water groeien planten als Grof hoornblad, Sterrenkroos en kroossoorten.

Verwachte beschermde vissoorten

In deelgebied Woudhoek oost worden op basis van de aangetroffen biotopen Kleine modderkruiper en Bittervoorn verwacht. Gunstige omstandigheden voor Bittervoorn zijn in de bredere en wat diepere wateren aanwezig.

Aangetroffen beschermde soorten

De Kleine modderkruiper is op een aantal plaatsen, soms massaal, aangetroffen. De Bittervoorn is niet aangetroffen.

Overige waarnemingen

In het gebied zijn enkele algemene vissoorten aangetroffen. Het gaat om Ruisvoorn, Zeelt, Snoek, Baars, Kolblei, Tiendoornige stekelbaars en Vetje. Het Vetje staat vermeld op de Rode Lijst in de categorie "Kwetsbaar".

In het gebied zijn enkele amfibieën aangetroffen, namelijk de Bastaardkikker en vele jonge groene kikkers.

Op enkele oevers in het gebied is de beschermde Zwanenbloem aangetroffen.

Conclusie Woudhoek oost

In het oostelijk deel van het gebied Woudhoek zijn de leefomstandigheden voor de beschermde soorten Kleine modderkruiper en Bittervoorn aanwezig. De aanwezigheid van de soort Kleine modderkruiper is steekproefsgewijs aangetoond in dit gebied. De aanwezigheid van de Bittervoorn is niet aangetoond. In Bijlage 3 worden de sloten waar Kleine modderkruiper en Bittervoorn werden verwacht en de locaties waar ze daadwerkelijk zijn aangetroffen weergegeven.

Naast de aangetroffen beschermde vissen zijn Zwanenbloem en Bastaardkikker aangetroffen. Dit zijn algemene beschermde soorten (tabel 1-soorten).

3.4 Poldervaartbos

Ligging en gebiedsomschrijving

Het gebied Poldervaartbos is gelegen ten noordoosten van het dorp Kerkbuurt en ten westen/zuidwesten van het dorp Kandelaar.

Het overgrote deel van het gebied is in gebruik als recreatieterrein. Het bestaat uit een afwisseling van

bospercelen en ruigte graslanden. Lokaal zijn er ruiter-, fiets- en wandelpaden aanwezig.

In de zuidelijke helft van het gebied zijn enkele percelen ingericht als moeras.

Tussen de percelen liggen smalle tot brede, ondiepe poldersloten. Veruit de meeste oevers zijn steil en relatief hoog. Langs de sloten in het gebied groeien oeverplanten als Grote egelskop, Zwart tandzaad, zeggen, lisdodden, Grote waterweegbree en Watermunt. Lokaal is een uitbundige oevervegetatie aanwezig. In het water groeien planten als waterpest, flap, sterrenkroos en kroossoorten.

Verwachte beschermde vissoorten

Op basis van de aangetroffen biotopen worden de volgende strikt beschermde soorten in het gebied Poldervaartbos verwacht; de Kleine modderkruiper en de Bittervoorn. Gunstige omstandigheden voor Bittervoorn zijn in de bredere, wat diepere wateren aanwezig.

Aangetroffen beschermde soorten

De Kleine modderkruiper is op diverse plaatsen en in diverse biotopen aangetroffen. De Kleine modderkruiper is lokaal massaal aangetroffen. De Bittervoorn is niet aangetroffen.

Overige waarnemingen

In het gebied zijn diverse algemene vissoorten aangetroffen. Het betreft soorten als; Ruisvoorn, Zeelt, Snoek, Blankvoorn en het Vetje. Het Vetje staat vermeld op de Rode Lijst in de categorie "Kwetsbaar". In het gebied zijn enkele amfibieën aangetroffen, namelijk de Meerkikker, de Bruine kikker, de Bastaardkikker, de Kleine watersalamander en vele jonge groene kikkers.

Conclusie Poldervaartbos

In het gebied Poldervaartbos zijn de leefomstandigheden voor de beschermde soorten Kleine modderkruiper en Bittervoorn aanwezig. De aanwezigheid van de soort Kleine modderkruiper is steekproefsgewijs aangetoond in dit gebied. De aanwezigheid van de Bittervoorn is niet aangetoond. In Bijlage 4 worden de sloten waar Kleine modderkruiper en Bittervoorn werden verwacht en de locaties waar ze daadwerkelijk zijn aangetroffen weergegeven.

Naast de aangetroffen beschermde Kleine modderkruiper zijn er een aantal algemene soorten (tabel 1-soorten) aangetroffen als Kleine watersalamander, Bruine kikker en Meerkikker.

3.5 Akerdijk zuid

Ligging en gebiedsomschrijving

Akerdijk zuid ligt ten oosten van de Delftsche Schie en ten westen van de A13. Het dorpje Zweth ligt ten zuidwesten van het gebied.

Akerdijk zuid is klein en bestaat uit graslandpercelen. Op enkele percelen is een wandelpad aanwezig. Op het meest zuidoostelijke perceel liggen enkele, relatief nieuwe, poelen.

Tussen de percelen liggen smalle tot brede, ondiepe poldersloten. Veel van de aanwezige oevers zijn steil en hoog. Langs de sloten in het gebied groeien oeverplanten als Riet, Grote egelskop, Zwart tandzaad, lisdodden, Watermunt en zeggen. Lokaal is een uitbundige oevervegetatie aanwezig. In het water groeien planten als Grof hoornblad, waterpest en kroossoorten.

Verwachte beschermde vissoorten

Op basis van de aangetroffen biotopen worden de volgende strikt beschermde soorten in het gebied Akerdijk-zuid verwacht; de Kleine modderkruiper, Grote modderkruiper en de Bittervoorn. Gunstige omstandigheden voor Bittervoorn zijn in de bredere, wat diepere wateren aanwezig. Ook werd ingeschat dat lokaal gunstige leefomstandigheden voor Grote modderkruiper aanwezig zijn in het gebied.

Aangetroffen beschermde soorten

De Kleine modderkruiper is op diverse plaatsen en in diverse biotopen aangetroffen. In sommige sloten is de Kleine modderkruiper massaal aangetroffen. De Bittervoorn is niet aangetroffen. Ook de Grote modderkruiper is niet aangetroffen.

Overige waarnemingen

In het gebied zijn diverse algemene vissoorten aangetroffen. Het betreft soorten als Ruisvoorn, Zeelt, Tiendoornige stekelbaars en Snoek. Daarnaast zijn Bastaardkikker en vele jonge groene kikkers aanwezig.

Conclusie Akerdijk-zuid

In het gebied Akerdijk-zuid zijn de leefomstandigheden voor de beschermde soorten Kleine modderkruiper, Grote modderkruiper en Bittervoorn aanwezig. De aanwezigheid van de Kleine modderkruiper is steekproefsgewijs aangetoond in dit gebied. De aanwezigheid van de Bittervoorn alsmede de Grote modderkruiper is niet aangetoond. In Bijlage 5 worden de sloten waar Kleine modderkruiper en Bittervoorn werden verwacht en de locaties waar ze daadwerkelijk zijn aangetroffen weergegeven.

Naast de aangetroffen beschermde Kleine modderkruiper is de Bastaardkikker aangetroffen (tabel 1).

3.6 Samenvatting resultaten

In de verschillende deelgebieden komt de Kleine modderkruiper algemeen voor. In de deelgebieden Holierhoek en Woudhoek west is de Bittervoorn aangetroffen. In de overige deelgebieden zijn de leefomstandigheden voor de Bittervoorn wel aanwezig, maar is de soort niet aangetroffen.

In deelgebied Akerdijk zuid zijn lokaal gunstige de omstandigheden voor Grote modderkruiper aanwezig. De Grote modderkruiper is echter niet aangetroffen in Zuidrand.

In geen van de deelgebieden zijn gunstige leefomstandigheden voor de Rivierdonderpad aanwezig.

Gedurende het onderzoek zijn een aantal tabel 1 soorten aangetroffen. Het betreft Zwanenbloem, Bastaardkikker, Meerkikker, Kleine watersalamander en Bruine kikker.

Figuur 3. De Kleine modderkruiper is een algemeen voorkomende vis in Zuidrand.

4 Conclusie Zuidrand

Tijdens de inventarisatie zijn beschermde soorten aangetroffen (zie Tabel 2).

Tabel 2.

Aangetroffen beschermde en bedreigde soorten in Zuidrand in 2010.

FF = Flora- en faunawet, met vermelding van beschermingsregime (1 = vrijgesteld van verboden (algemene soorten), 2 = overig, 3 = streng beschermd (HR IV/ bijlage 1 AMvB)); **HR** = Habitatrichtlijn, met vermelding van de bijlage; **RL** = Rode lijst, met vermelding van categorie (GE = gevoelig, KW = kwetsbaar, BE = bedreigd, EB = ernstig bedreigd, VNW = in het wild verdwenen); zie verder VAN DUUREN ET AL. (2003).

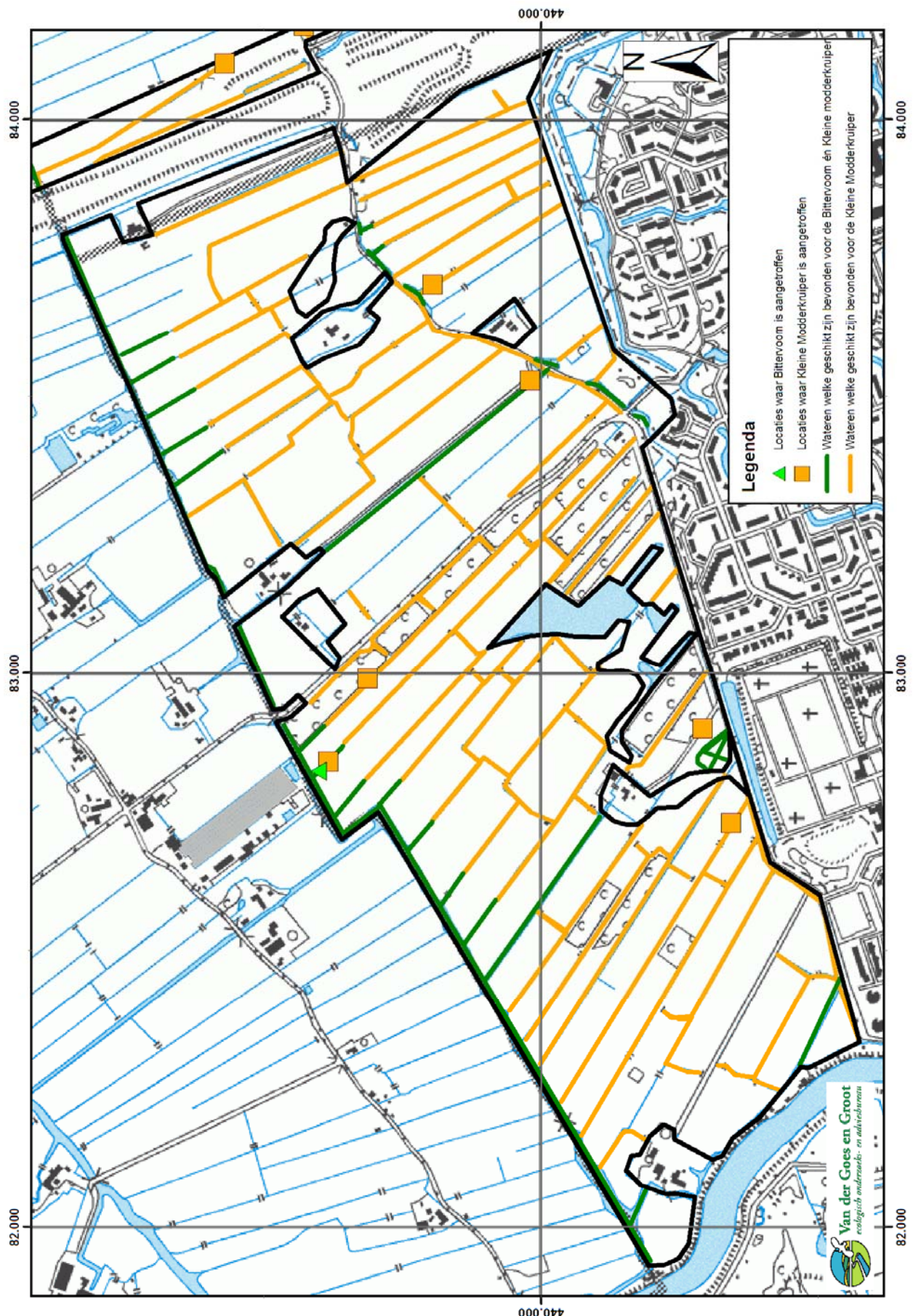
Nederlandse naam	FF	HR	RL
Planten			
Zwanenbloem	1		
Vissen			
Kleine modderkruiper	2	II	
Vetje			KW
Bittervoorn	3	II	KW
Amfibieën			
Kleine watersalamander	1		
Bruine kikker	1	V	
Bastaardkikker	1	V	
Meerkikker	1	V	

5 Literatuur

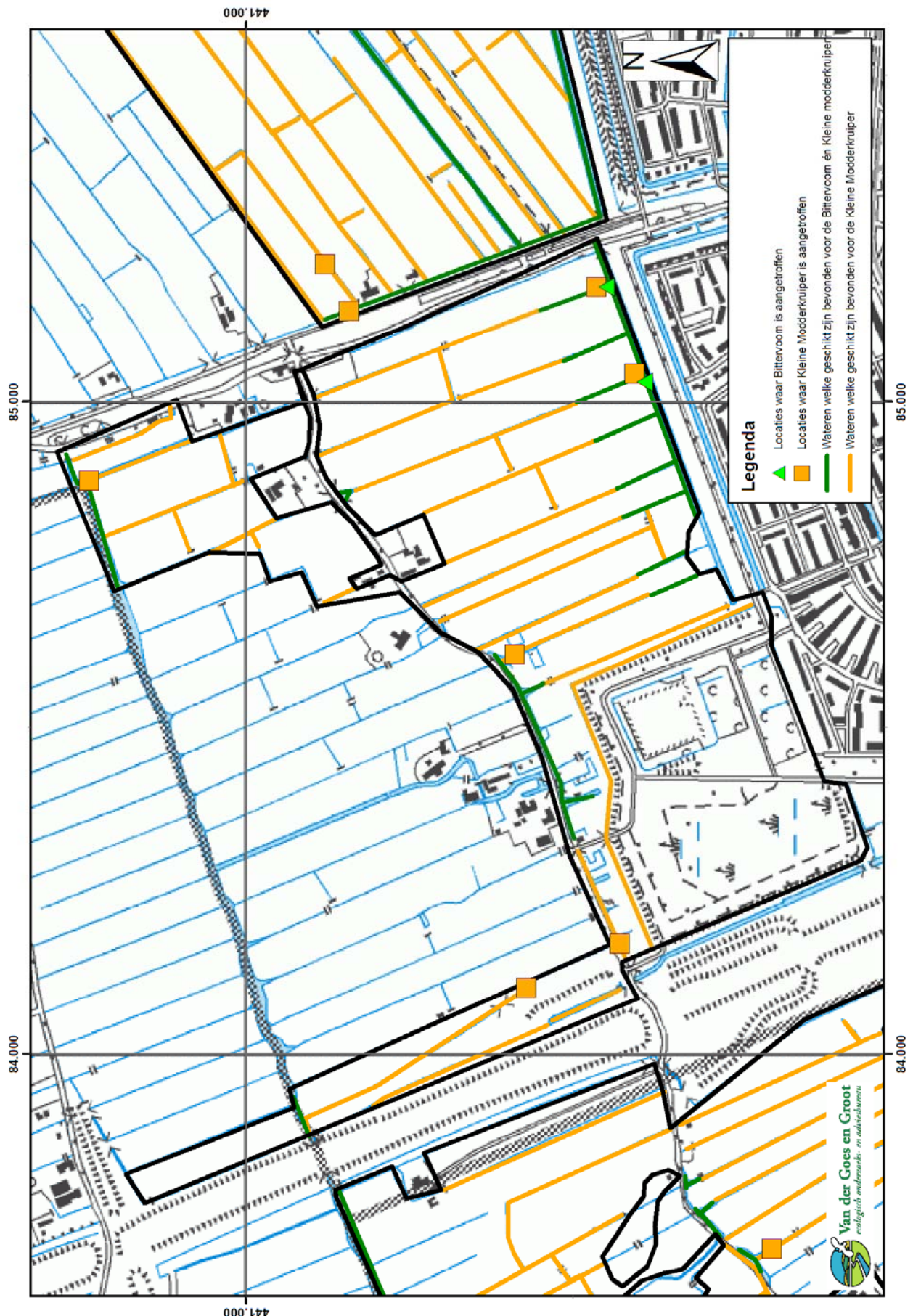
- CROMBAGHS, B.H.J.M., R.W. AKKERMANS, R.E.M.B. GUBBELS & G. HOOGERWERF, 2000. *Vissen in Limburgse beken. De verspreiding en ecologie van vissen in stromende wateren in Limburg*. Maastricht.
- CUR, 1999. *Natuurvriendelijke oevers: Fauna (red. H. Hollander). Hoofdstuk 6 Monitoring en evaluatie, pp. 76-105*. Publicatie 203, Stichting CUR, Gouda.
- DUUREN, J. VAN, G.J. EGGINK, J. KALKHOVEN, J. NOTENBOOM, A.J. VAN STRIEN & R. WORTELBOER (eindredactie), 2003. *Natuurcompendium 2003. Natuur in cijfers*. Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg en Heerlen, Milieu- en Natuurplanbureau, Bilthoven (RIVM) en Wageningen (DLO).
- NIE, H.W. DE & G. VAN OMMERING, 1998. *Bedreigde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst*. Rapport nr. 33, IKC Natuurbeheer, Wageningen.
- NIE, H.W. DE, 1997. *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*. 2^e herziene druk. Doetichem.
- NIE, H.W. DE, 1997. *Beschermde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Voorstel voor een rode lijst*. Nieuwegein.
- PROVINCIE ZUID-HOLLAND, 2004. *Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland. De verspreiding van de Europese Habitatrichtlijnsoorten in kaart*. Den Haag.
- SCHOORL, J., 1987. *Amfibieën en reptielen in Noord-Holland. Verslag eerste ronde van de provinciale milieu-inventarisatie 1979-85*. Provinciaal Bestuur van Noord-Holland, Haarlem.
- SDU UITGEVERS, 2002-2007. *Flora- en faunawet, bewerkt en toegelicht door mr. L. Boerema, M.A. Huber, mr. drs. D. van der Meijden, J.A.M. van Spaandonk & mr. A.S. Vreugdenhil*. Koninklijke Vermande, Den Haag.

Bijlage 1. Holierhoek; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen

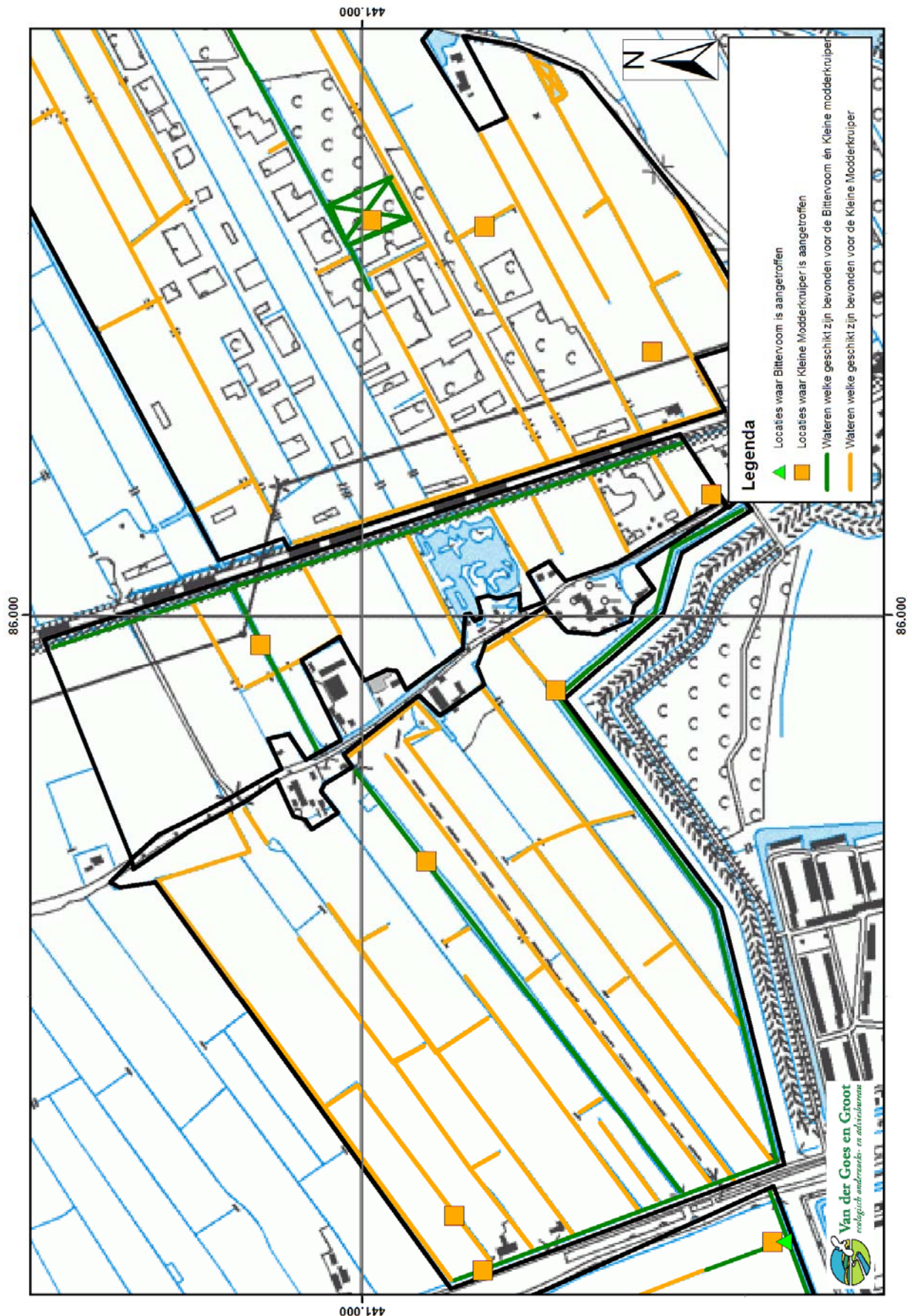

Bijlage 2. Woudhoek west; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen

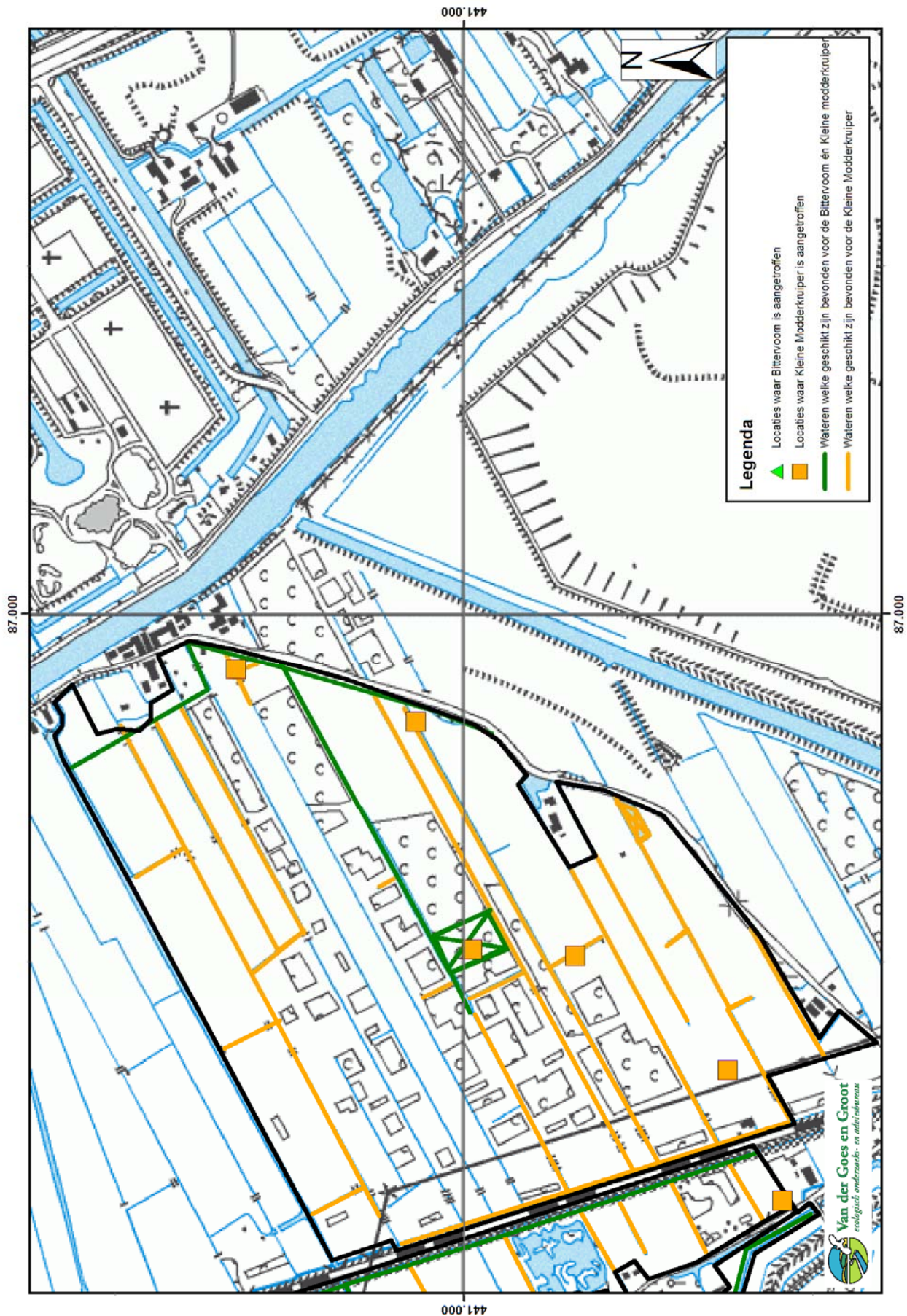

Bijlage 3. Woudhoek oost; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen

Bijlage 4. Poldervaartbos; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen

Bijlage 5. Akerdijk zuid; beoordeling geschiktheid wateren voor beschermde vissoorten en hun vindplaatsen

